

Característiques demolingüístiques dels joves de Catalunya a finals de la primera dècada del segle XXI

Demolinguistic characteristics of Catalonia's young people at the close of the first decade of the 21st century

Miquel Àngel PRADILLA CARDONA¹ i Joaquim TORRES-PLA²

1. Departament de Filologia Catalana, Universitat Rovira i Virgili - Xarxa CRUSCAT - Institut d'Estudis Catalans
2. Societat Catalana de Sociolingüística - Institut d'Estudis Catalans

Data de recepció: 10 de febrer de 2012

Data d'acceptació: 12 d'abril de 2012

RESUM

De la mà de les dades que ens ofereix l'Enquesta d'usos lingüístics de la població 2008 (EULP08), l'article s'ocupa, d'una banda, de caracteritzar el grup de joves de Catalunya (15-34 anys) en funció del seu origen, la llengua inicial i la llengua d'identificació. De l'altra, aborda una avaluació global dels usos de la població juvenil i n'analitza un parell de contextos d'interacció: la llengua amb els amics i la llengua emprada a les entitats financeres.

La complexitat del grup de joves és un reflex diàfan de la important transformació demolingüística que ha propiciat l'arribada els darrers quinze anys d'un fort contingent de població al·lòctona. I l'ús del català d'aquesta població juvenil es troba fortament vinculat amb el fet d'haver nascut a Catalunya, ser fill de progenitors també nats a Catalunya, a la pertinença al grup de catalanoparlants inicials i a la identificació catalanòfona.

PARAULES CLAU: llengua catalana, demolingüística, sociolingüística, planificació lingüística, multilingüisme.

ABSTRACT

On the basis of the information provided by the Survey of the Population's Language Uses 2008 (EULP08), this paper characterises the young people of Catalonia (ages 15-34 years) according to their origin, initial language and identification language. Likewise, it makes an overall assessment of the young people's language uses, studying two specific contexts of interaction: the language used with friends and the language used at financial institutions.

CORRESPONDENCIA: Miquel Àngel Pradilla Cardona. Departament de Filologia Catalana, Universitat Rovira i Virgili. Av. Catalunya, 35. 43002 Tarragona. Tel.: 977 559 767. A/e: miquelangel.pradilla@urv.cat.

CORRESPONDÈNCIA: Joaquim Torres-Pla. Societat Catalana de Sociolingüística, Institut d'Estudis Catalans. C. del Carme, 47. 08001 Barcelona. Tel.: 932 701 620. A/I: <http://socs.iec.cat/>. A/e: jotorresp@hotmail.com.

The complexity of the group formed by Catalonia's young people very clearly reflects the major demolinguiistic transformation that has come about with the arrival of a large number of persons from abroad in the last 15 years. In this respect, the use of the Catalan language by young people is closely tied to the circumstances of being born in Catalonia, of being the offspring of parents likewise born in Catalonia, of belonging to the group of initially Catalan-speaking people and of identifying oneself as a Catalan-speaker.

KEY WORDS: Catalan language, demolinguiistics, sociolinguiistics, language planning, multilingualism.

1. INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest article és posar damunt la taula algunes de les dades més recents i significatives referides al capteniment comunicatiu dels joves a Catalunya. Cal tenir en compte que durant la primera dècada del segle XXI, en aquest territori hi ha hagut una important transformació demolingüística, produïda bàsicament per la gran immigració internacional que hi ha arribat. Es tracta d'un contingut al·lòcton que ha tingut una incidència especial en l'àmbit juvenil, de manera que la composició demolingüística d'aquest grup és al final del decenni apreciablement diferent que al seu inici, i l'entorn lingüístic en el qual es mouen els joves també és en part diferent.

La major part de les informacions que presentem provenen de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població 2008 (EULP08), portada a terme per la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estadística de Catalunya l'any 2008 (DGPL, 2011).¹ Es tracta d'una enquesta sociolingüística, amb un ampli ventall de preguntes i amb una mostra gran, que pertany a la sèrie denominada *EUL* (enquestes sobre els usos lingüístics). A més, és l'enquesta més recent amb informació demolingüística sobre el conjunt de Catalunya, i l'amplitud de la mostra permet analitzar de manera independent el grup dels joves. Pel que fa a la delimitació del grup juvenil, en l'avinentsa que ens ocupa considerarem, tal com s'ha fet en altres estudis recents, per exemple a Miret *et al.* (2008), que joves són les persones que tenen entre 15 i 34 anys.

El contingut d'aquesta intervenció serà el següent. En primer lloc, ens ocuparem de la composició del grup dels joves segons el seu origen, la llengua inicial (la primera llengua parlada) i la llengua d'identificació (la resposta a la pregunta «Quina és la seva llengua?»). En segon lloc, abordarem una caracterització global dels usos i l'anàlisi d'un parell de contextos d'interacció, la llengua amb els amics i la llengua emprada a les entitats financeres. Finalment, esbossarem unes conclusions.

1. Agraïm a la Direcció General de Política Lingüística haver-nos permès emprar les dades de l'enquesta.

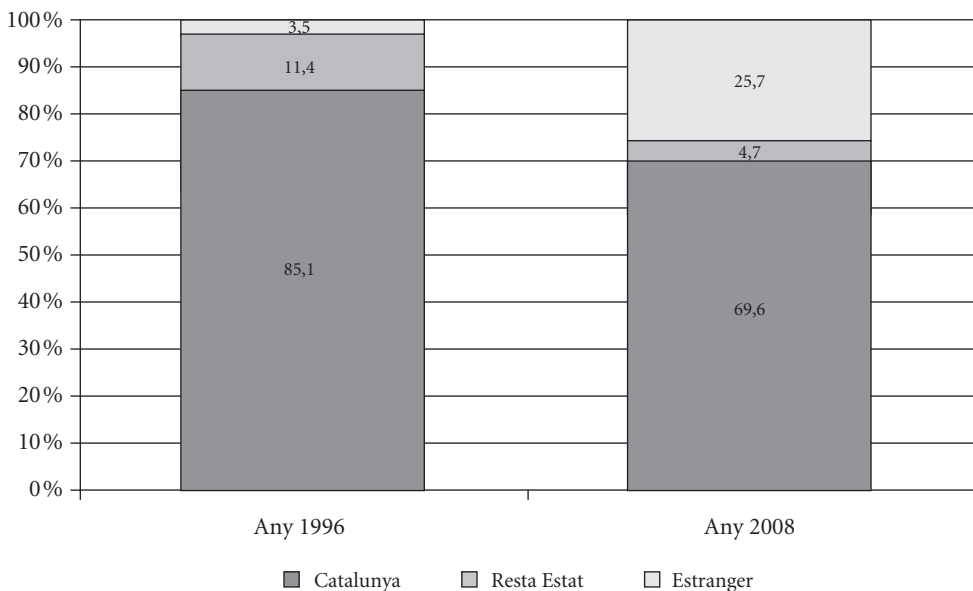
2. L'ORIGEN DELS JOVES

Entre els últims anys del segle passat i el període final de la primera dècada del segle present, Catalunya ha acollit una nodrida immigració internacional provinent d'una gran varietat d'origens. Aquesta immigració, que ha vingut molt majoritàriament per motius econòmics, està composta en gran part de joves i, per tant, ha propiciat un canvi important en la composició del grup juvenil segons el lloc de naixement.

El gràfic 1, que mostra aquesta composició el 1996 i el 2008, indica de manera diàfana aquest canvi. S'hi observa clarament que el percentatge de nats a l'estranger ha crescut de manera notable (22,2%). Es tracta d'una conseqüència lògica de l'esmentada immigració. També s'hi mostra que aquest creixement comporta una disminució important de la proporció de nats a Catalunya i a la resta de l'Estat. El decreixement d'aquests darrers és proporcionalment més fort, perquè la immigració d'aquest origen ha esdevingut molt minsa durant el segle XXI. Les informacions més destacades del gràfic són que en l'actualitat més d'una quarta part dels joves són nats a l'estranger i més d'un 30% són nats fora de Catalunya.

Una altra manera, més elaborada, de contemplar l'origen de la població és tenir en compte no només el lloc de naixement dels enquestats, sinó també dels seus progenitors. Per això emprarem la variable «Origen geogràfic familiar», que reparteix la població en grups definits per aquestes dues variables, i que ens permet copsar una de les

GRÀFIC 1
Lloc de naixement dels joves de Catalunya de 15 a 34 anys, el 1996 i el 2008

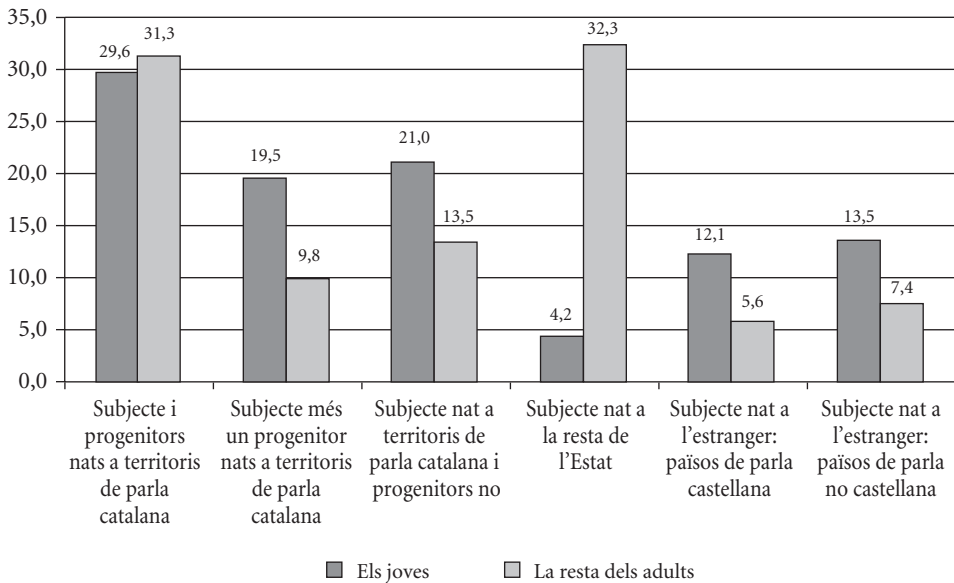

claus que expliquen la situació demolingüística de Catalunya: la diferent composició en aquest aspecte dels joves i dels adults.

El gràfic 2 mostra el repartiment dels dos grups segons l'origen geogràfic familiar. S'hi observa, entre altres qüestions, que la població més arrelada, això és, la dels nats, ells i els seus dos progenitors, a l'àmbit lingüístic català, és la que mostra menys diferències percentuals entre els joves i els adults. De fet, la diferència entre els percentatges resultants no és estadísticament significativa, mentre que sí que ho són les diferències entre totes les altres parelles de columnes del gràfic.

GRÀFIC 2

Origen geogràfic familiar de dos segments de la població de Catalunya: els joves (15 a 34 anys) i els adults (35 i més anys). Percentatges. 2008

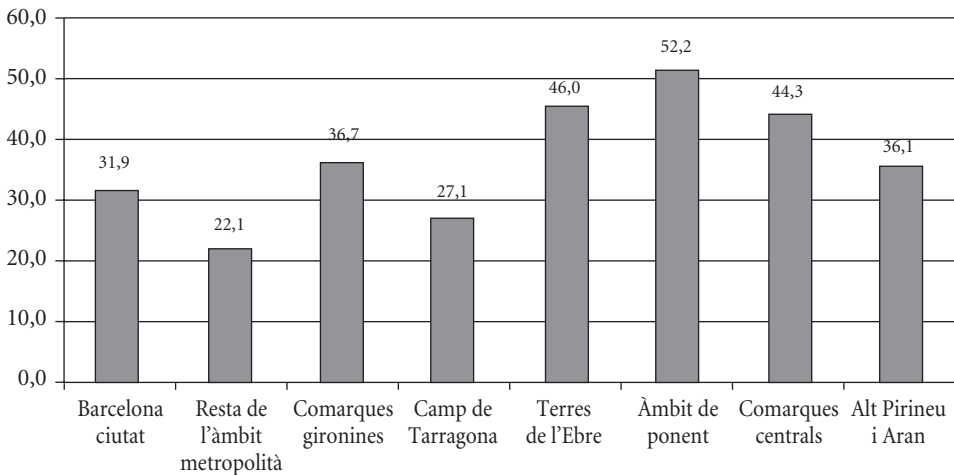
FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

Una altra dada interessant és que la divergència més gran es dona entre els nats a la resta de l'Estat. Els adults n'acullen un alt percentatge a causa de la gran immigració peninsular del tercer quart del segle XX, mentre que entre els joves ja hem vist que aquesta immigració és minsa. En els altres quatre grups d'origen, en canvi, la magnitud percentual entre els joves és clarament més gran que entre els adults. El motiu del fenomen és també la immigració, l'antiga i la recent. D'una banda, entre els joves hi ha més nats a Catalunya descendents de nats a fora, perquè es tracta dels fills dels integrants de la gran immigració peninsular esmentada. D'altra banda, hi ha més joves nats a l'estranger, perquè la immigració estrangera recent està composta, en bona part, de joves. Aquest complex panorama d'orígens explica, en gran mesura, tant les característiques demolingüístiques del jovent com la diferència entre aquest i els adults, en diversos aspectes.

Els àmbits territorials en què es divideix Catalunya són set i resulten bastant diversos entre ells en diferents aspectes. Un dels aspectes que mostra força contrastos és el demogràfic. I un cas de divergència seria, per exemple, el grau d'intensitat de les diferents immigracions. De cara a l'anàlisi demolingüística, pot ser il·lustratiu examinar els percentatges dels joves que, en cadascun dels àmbits territorials, formen el grup més arrelat, això és, el dels que són nats, ells i els seus progenitors, a les terres de llengua catalana.

El gràfic 3 mostra aquesta informació. Cal tenir en compte que en aquest gràfic l'àmbit metropolità ha estat dividit en dues parts, la ciutat de Barcelona i la resta, amb la finalitat de poder veure de manera individualitzada les dades de la capital. El gràfic mostra de manera palpable les diferències demogràfiques entre els territoris. Concretament, s'hi veu que els tres territoris amb més percentatge de població arrelada familiarment són l'àmbit de ponent, les Terres de l'Ebre i les comarques centrals, mentre que les que en tenen una proporció inferior són, per aquest ordre, la resta de l'àmbit metropolità, el Camp de Tarragona i la ciutat de Barcelona. Aquesta informació serà útil per a l'anàlisi dels usos que efectuarem més endavant.

GRÀFIC 3
*Percentatge de joves de 15 a 34 anys nats, ells i els seus dos progenitors,
 en terres de llengua catalana, en vuit zones de Catalunya. 2008*

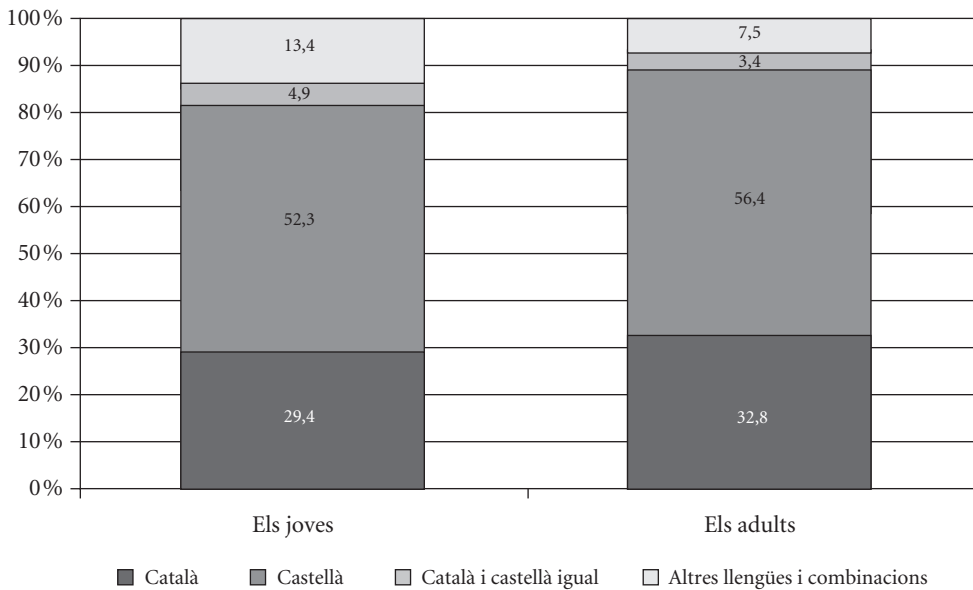
FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

3. LA LLENGUA INICIAL

La llengua inicial, és a dir, la primera llengua parlada, constitueix el punt d'inici de la història lingüística de l'individu i, per tant, condiona la resta de la seva trajectòria en aquest aspecte. D'altra banda, és a partir d'aquesta informació que podrem determinar els canvis en el capteniment lingüístic que es produeixen al llarg de la vida de les persones. Per això la presentem en primer lloc.

El gràfic 4 mostra la llengua inicial dels joves i dels adults. Hi veiem que, entre els joves, una mica menys d'un terç declara tenir únicament el català com a llengua inicial, una mica més de la meitat declara tenir-hi el castellà i un percentatge apreciable (13,4%), altres llengües. Uns resultats, en bona part, deguts a les diferents immigracions rebudes i a la manera com han repercutit en els orígens familiars dels joves. Aquests percentatges de llengua inicial esdevenen les xifres de partida que cal tenir presents per interpretar els resultats de les altres funcions lingüístiques que veurem seguidament.

GRÀFIC 4
Llengua inicial de dos segments de població de Catalunya:
els joves (15 a 34 anys) i els adults (35 i més anys). 2008

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

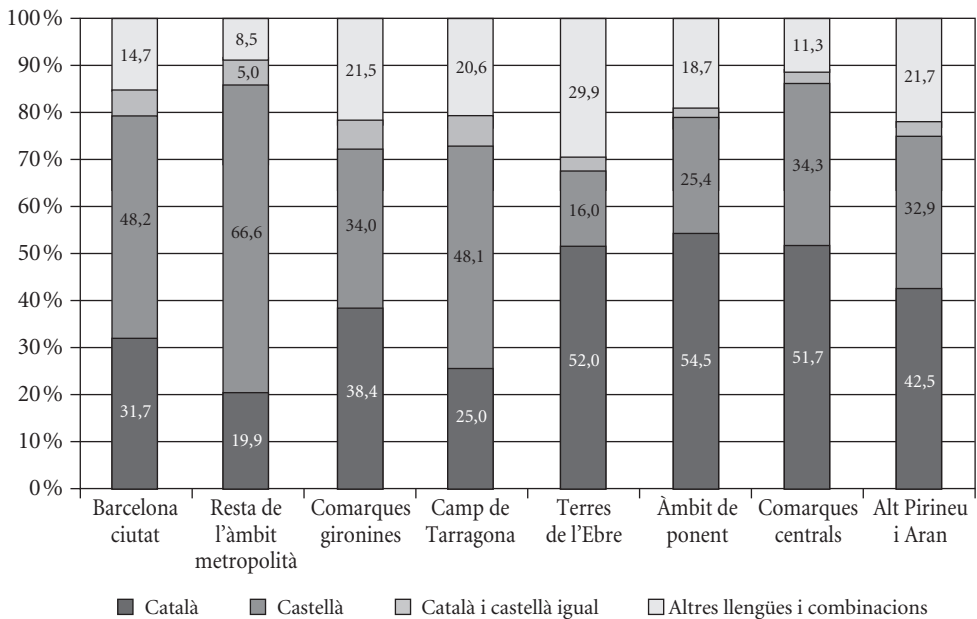
La comparació entre els usos dels joves i dels adults que mostra el gràfic 4 indica que la principal diferència es troba en el creixement del percentatge de terceres llengües quan passem dels adults als joves. Aquest fenomen podria explicar-se per dos factors ja esmentats abans. D'una banda, els immigrants estrangers són més nombrosos entre els joves i, d'altra banda, tal com mostra el gràfic 2, més de la meitat provenen de països que no són de llengua castellana. Aquest augment del percentatge de persones que tenen terceres llengües com a inicials quan passem dels adults als joves es compensa amb una disminució percentual tant del castellà com del català sols entre la joventut. Hom podria concloure, doncs, que els joves tenen un origen lingüístic més divers, tot i que el castellà hi és la llengua inicial més freqüent.

Tal com hem vist en el gràfic 3, els àmbits territorials de Catalunya presenten força divergències pel que fa a la intensitat de les diverses immigracions. En conseqüència, potser serà il·lustratiu examinar la llengua inicial dels joves en els diversos territoris.

El gràfic 5 mostra aquesta informació. S'hi observa que els tres territoris amb un percentatge de llengua inicial catalana més alt són l'àmbit de ponent, les Terres de l'Ebre i les comarques centrals, i que les tres àrees amb les proporcions més baixes són la resta de l'àmbit metropolità, el Camp de Tarragona i la ciutat de Barcelona. La prelació apuntada coincideix amb l'establerta en el gràfic 3, en què es mostra el percentatge de població més arrelada familiarment en cada territori. La proporció d'aquest grup en cada zona és, per tant, un factor determinant del percentatge de català com a llengua inicial. Aquesta gran influència de l'arrelament familiar en la llengua inicial dels joves mostra que, tot i que una part apreciable dels descendents de la immigració peninsular de la segona meitat del segle passat ha adoptat d'alguna manera el català, aquella immigració encara condiona de manera notable la situació demolingüística de Catalunya.

GRÀFIC 5

Llengua inicial dels joves de Catalunya de 15 a 34 anys, segons els territoris. 2008

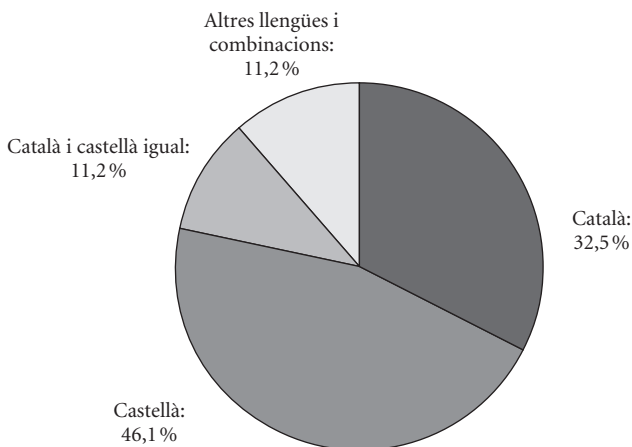
Els valors que no apareixen en el gràfic són dades no significatives estadísticament.
 FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

4. LA LLENGUA D'IDENTIFICACIÓ

Una altra variable clau per conèixer la situació demolingüística d'un grup social és la llengua d'identificació, és a dir, la resposta a la pregunta «Quina és la seva llengua?». El resultat d'aquesta pregunta dóna informació sobre la llengua amb què la persona s'identifica de manera primordial, i per això s'ha anomenat *llengua d'identificació*. En certa manera, podríem considerar que es tracta de la llengua principal de l'individu en el moment actual i per això és una dada demolingüística important.

La llengua d'identificació dels joves a Catalunya es pot veure en el gràfic 6. El gràfic mostra que els joves que tenen el català com a llengua d'identificació són al voltant d'un terç i que els que hi tenen el castellà són una mica menys de la meitat. També hi ha percentatges importants de població que s'identifiquen amb d'altres llengües, o bé amb el català i el castellà conjuntament. Aquests resultats tenen una certa semblança amb els de la llengua inicial. Tanmateix, també hi ha diferències, i algunes són importants. De fet, la comparació entre la llengua inicial i la d'identificació permet veure si hi ha canvis en la llengua principal de l'individu en el seu recorregut vital, és a dir, si hi ha canvis quan es passa del moment en què va començar a parlar fins al moment en què es troba actualment. Aquesta comparació constitueix, doncs, un indicador de la dinàmica lingüística que es produeix durant la vida de cada persona i, concretament, del que Joan Pujolar i altres autors, en un informe recent, han anomenat *mudes lingüístiques* (Pujolar *et al.*, 2010).

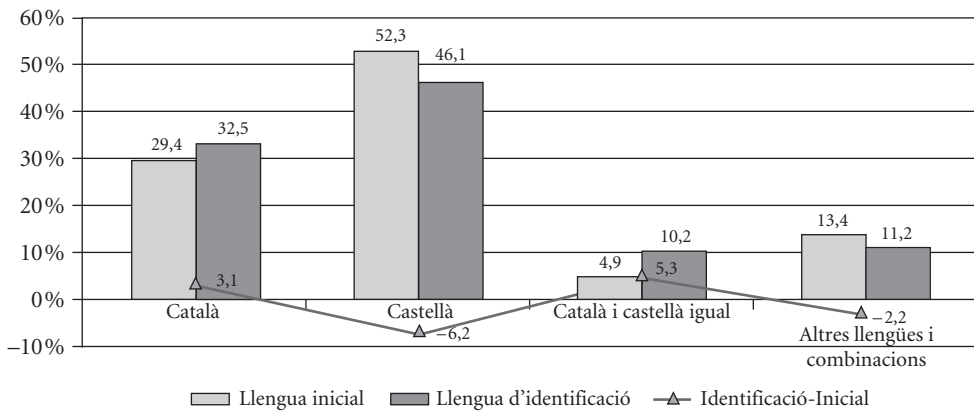
GRÀFIC 6
Llengua d'identificació dels joves de Catalunya de 15 a 34 anys, segons els territoris.
Percentatges. 2008

En el gràfic 7 es comparen els resultats de la llengua inicial i de la llengua d'identificació entre els joves de Catalunya. El gràfic mostra que entre els joves el català progressa com a llengua principal, encara que de manera limitada. Entre els adults el creixement és més alt (6,6 %), però cal tenir en compte que com més llarga és la vida de les persones més probabilitats hi ha que es produeixin canvis de llengua. Alguns dels canvis vitals que poden comportar canvis lingüístics són la sortida de la llar inicial o l'entrada al món laboral, i entre els joves analitzats n'hi ha una part important que no ha viscut encara cap d'aquests fets. Per tant, podríem dir que no ha esgotat la potencialitat de canvi lingüístic que presumiblement tindrà la seva vida.

D'altra banda, els que declaren identificar-se amb el català i el castellà conjuntament també han crescut, i ho han fet de manera més notòria que en el cas del català. En canvi, el castellà disminueix com a llengua principal d'una manera força clara. Les altres llengües també minven. Tot plegat sembla indicar que el català, tot i no ser la llengua amb més percentatge, té prou capacitat d'atracció entre els joves perquè alguns l'hagin adoptat com a llengua principal malgrat no tenir-lo com a llengua inicial, i que aquest canvi es fa sobretot en detriment del castellà. Hom podria concloure que, entre els joves, el català sembla tenir, pel que fa a les mudes lingüístiques, més capacitat d'atracció que el castellà.

GRÀFIC 7
 Els joves de Catalunya de 15 a 34 anys. Llengua inicial i d'identificació.
 Percentatges. 2008

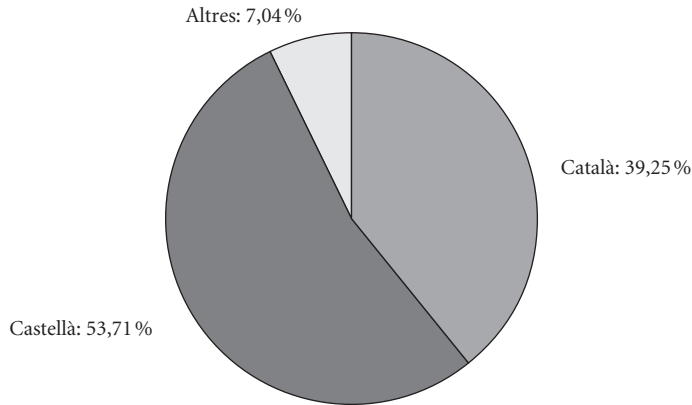

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

5. MITJANA D'ÚS DE LES LLENGÜES

Una manera de copsar l'ús global de les llengües és mitjançant el resultat de la pregunta que demana als enquestats quin percentatge empren de cada una de les llengües en presència. La mitjana d'aquestes respostes individuals per part dels joves de Catalunya queda reflectida en el gràfic 8.

GRÀFIC 8
 Mitjana d'ús de les llengües dels joves de Catalunya de 15 a 34 anys.
 Percentatges. 2008

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

En aquesta ocasió, el percentatge de terceres llengües és més petit que en els casos anteriors, i a causa de l'estructura de la pregunta no apareixen els usos bilingües. Això fa que les proporcions de català i de castellà siguin més altes. El català assoleix quasi el 40 % i el castellà té un percentatge lleugerament superior al 50 %. Aquesta podria ser l'aproximació més fidedigna al percentatge d'exposició a cada llengua en les relacions interpersonals que es dona en el conjunt del món juvenil català. També se'n podria dir la *banda sonora lingüística* dels joves en el seu conjunt.

6. ELS USOS CONTEXTUALITZATS

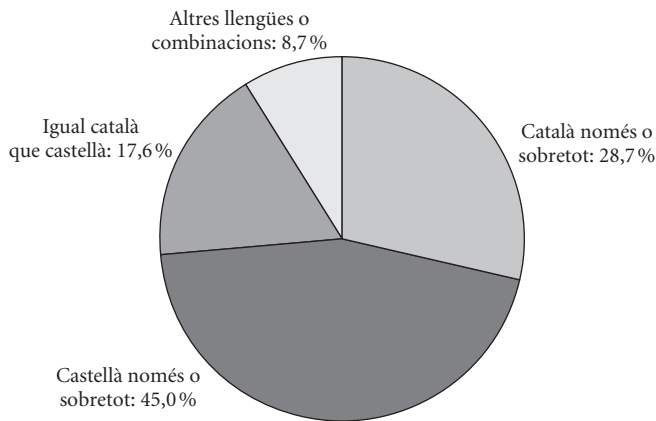
Efectivament, la banda sonora a què acabem d'al·ludir pot ser una bona metàfora dels usos lingüístics de la joventut. Però aquesta banda sonora, que acabem de caracteritzar globalment, pren modulacions diferents en funció de tot un seguit de contextos, on les interaccions lingüístiques mostren especificitats.

En la nostra tradició sociolingüística se sol fer una distinció inicial entre els usos a la llar (els usos familiars) i els usos fora de la llar. Per a l'avinentsa que ens ocupa, ens referirem a un parell de situacions comunicatives de fora de la llar: la llengua emprada pel jovent amb els amics i a les entitats bancàries.

Es tracta de dues interaccions que es donen en contextos extrems d'una mena de contínuum de formalitat. La primera, la llengua amb els amics, constitueix una interacció força col·loquialitzant. La segona, en canvi, pot estar mediatitzada per la política lingüística de cada entitat bancària. En qualsevol cas, som davant d'un context, aquest darrer, relativament formal, on l'informant enquestat actua com a consumidor o usuari.

Malgrat no haver pogut contrastar en aquest article els resultats de l'EULP08 amb els de l'enquesta EUL del 2003, serà bo no perdre de vista alguna de les tendències esbossades en l'explotació d'aquesta darrera (Torres [coord.], 2005). Ens referim, sobretot, a la constatació que l'ús del català a Catalunya es troba directament relacionat amb la formalitat de la situació. Vegem, doncs, el gràfic 9, referit a la llengua amb els amics el 2008.

GRÀFIC 9
Llengua amb amics dels joves (15 a 34 anys) de Catalunya. Percentatges. 2008

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

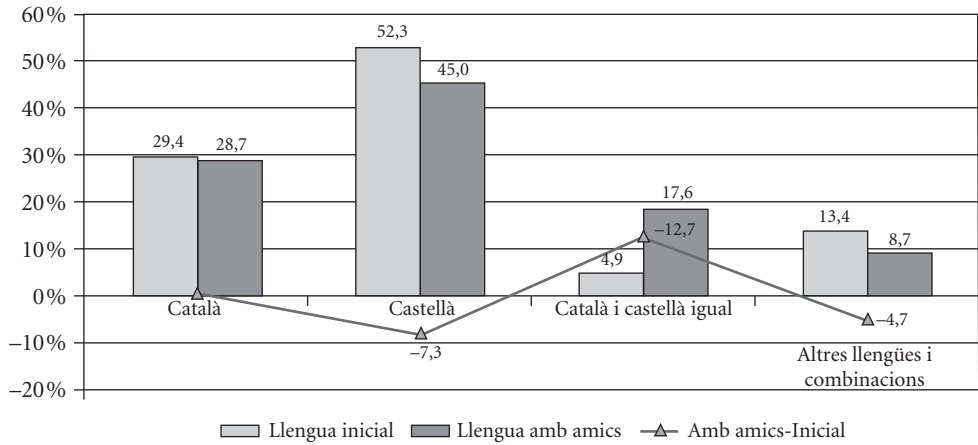
S'hi observa que l'ús exclusiu o preferent del castellà amb els amics és força superior al del català (diferencial de 16,3 punts). D'altra banda, el comportament bilingüe català-castellà ofereix un percentatge considerable (17,6 %). I, finalment, la presència d'interaccions amb altres llengües ja comença a mostrar una certa consistència.

Si ens preguntem per les causes d'aquests usos, hi ha diverses correlacions que ens poden ajudar. Sembla clar que l'ús del català es troba fortament vinculat amb el fet d'haver nascut a Catalunya i ser fill de progenitors també nats a Catalunya, a la identificació catalanòfona dels informants i a la pertinença al grup de catalanoparlants inicials. El gràfic 10 ens informa de la correlació entre la llengua inicial de l'enquestat i l'ús lingüístic amb els amics.

S'hi observa, d'una banda, una quasi equiparació de percentatges pel que fa a l'ús del català amb els amics i el grup catalanoparlant inicial, enfront d'un decalatge negatiu de l'ús (7,3 punts) del grup castellanoparlant; d'una altra, es constata un augment prou important (12,7 punts) d'usos bilingües. La hibridació lingüística torna a fer-se present.

D'entrada, sembla clar que la preeminència del castellà en la interacció amb els amics té una raó de pes que la condicionaria: una composició demolingüística majoritària. Una anàlisi més acurada ens hauria de portar a avaluar la solidesa de la tendència als usos bilingües. Una tendència, no ho oblidem, ja detectada el 2003 per

GRÀFIC 10
 Els joves (15 a 34 anys) de Catalunya. Llengua inicial i amb amics. 2008

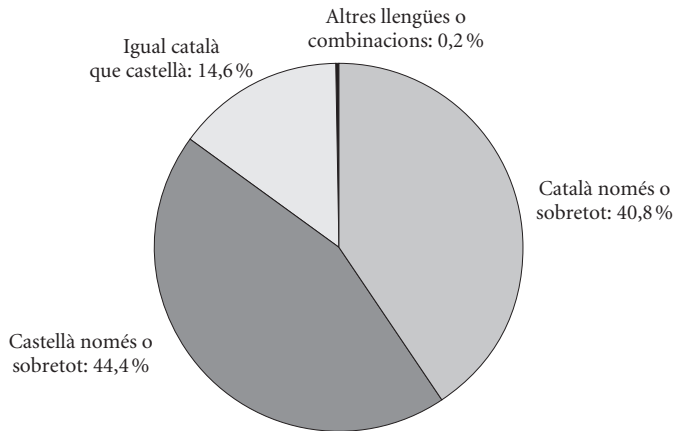

El valor que no apareix en el gràfic és una dada no significativa estadísticament.
 FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

Vila (2003: 105 i 153), que apuntava, això sí, a un ús feble i ocasional del català. I, d'altra banda, també ens caldria endinsar en l'observació de les normes de tria lingüística, en la vigència, en definitiva, de la norma de subordinació del català en els usos interpersonals.

El gràfic 11 ens mostra els usos dels joves quan acudeixen a les entitats financeres (bancs o caixes). En aquesta ocasió s'hi observa que, tot i que el castellà presenta uns

GRÀFIC 11
 Llengua dels joves (15 a 34 anys) de Catalunya quan acudeixen a entitats financeres. Percentatges. 2008

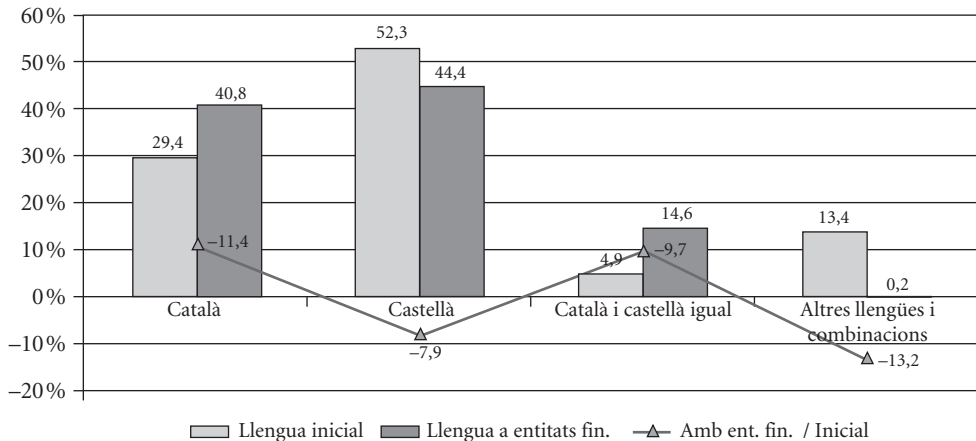

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

usos més elevats que el català, el diferencial apuntat en relació amb la llengua utilitzada amb els amics disminueix considerablement (ara no arriba als quatre punts). D'altra banda, es constata que els usos bilingües són importants (14,6%), però també inferiors als del context anterior. Finalment, queda clar que els usos d'altres llengües són molt esporàdics, de manera que hom podria concloure que la interacció lingüística en el context financer es fa en les llengües dels dos grups lingüístics majoritaris.

Si ara correlacionem aquests resultats amb els percentatges de llengua inicial (gràfic 12), el panorama comunicatiu resultant serà diferent al de la llengua amb els amics. Vegem-ho.

GRÀFIC 12
Els joves (15 a 34 anys) de Catalunya. Llengua inicial i amb amics. 2008

FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

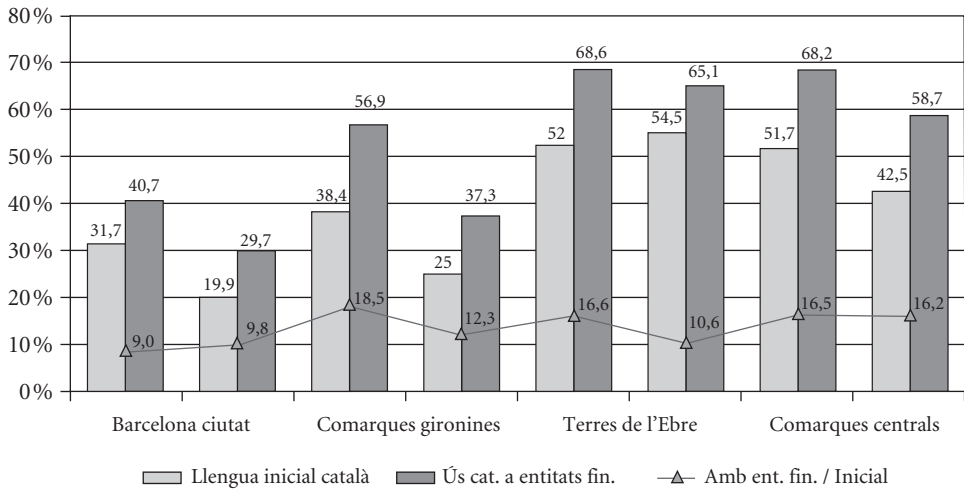
En aquesta ocasió, els resultats percentuals dels usos financers dels joves en català superen clarament (+11,4 punts) el percentatge de catalanoparlants inicials, mentre que els usos en castellà dels joves són inferiors (quasi vuit punts) al percentatge de castellanoparlants de llengua inicial. Els usos bilingües també són més elevats que el grup de bilingües inicials.

La interpretació d'aquests resultats ens porta a concloure que hi ha contextos, i el bancari n'és un, on la llengua catalana troba un encaix més còmode. Els percentatges d'ús superen els del grup de llengua inicial, cosa que vol dir que en aquest context el català té força d'atracció. Una força d'atracció on, tal com s'ha dit, els plantejaments lingüístics (atenció al client, retolació, etc.) de la mateixa entitat hi deuen tenir molt a veure.

D'altra banda, en correlacionar l'ús dels joves del català a les entitats financeres i la llengua inicial segons territoris (gràfic 13), ens adonarem que la composició demolingüística també hi serà important.

GRÀFIC 13

Percentatges de joves (15 a 34 anys) de Catalunya que tenen el català com a llengua inicial i dels que el tenen com a llengua d'ús amb les entitats financeres, segons els territoris. 2008

El valor que no apareix en el gràfic és una dada no significativa estadísticament.
 FONT: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'EULP08.

Així, a les Terres de l'Ebre, les comarques centrals i l'àmbit de ponent, l'ús del català hi és clarament majoritari, amb percentatges que s'apropen al 70%. També hi és majoritari, encara que amb menor mesura, a l'Alt Pirineu i l'Aran, i a les comarques gironines. En canvi, les conurbacions barcelonina i tarragonina presenten uns usos més deficitaris malgrat ser sempre superiors als percentatges de llengua inicial.

Sembla, doncs, que la catalanització dels usos amb les entitats bancàries experimenta una modulació on la base demolingüística del territori sol ser determinant. Tanmateix, a l'àmbit de ponent els usos podrien ser més grans, ja que és el territori amb més pes de la llengua inicial catalana.

7. CONCLUSIONS

En primer lloc, cal insistir en el fet que els resultats que hem presentat corresponen a una anàlisi primària de les dades demolingüístiques del grup de població jove (15-34 anys) que ens aporta l'EULP08.

La gran immigració internacional que ha rebut Catalunya, especialment activa la primera dècada del segle XXI, ha propiciat una alteració demolingüística de gran magnitud. El fet que aquesta immigració presenti un fort component de persones en edat laboral ha incidit especialment en la conformació del grup juvenil. Així, avui dia, més d'una quarta part del jovent de Catalunya és nat a l'estranger. Tanmateix, els nascuts a la resta de l'Estat no arriben a un 5%, mentre que en el grup dels adults, com a conseqüència de les migracions del tercer quart del segle passat, aquest percentatge acull

gairebé un terç de la població. Una altra diferència entre aquests dos grups rau en el fet que en el dels joves hi ha més nats a Catalunya descendents de progenitors nats a fora. Novament, la immigració del segle XX es fa ben present en la caracterització de la dinàmica demolingüística domèstica.

Pel que fa a la llengua inicial, la població catalana reflecteix la diversitat d'origens al·ludits. El castellà, amb més de la meitat de la població, és la llengua inicial més nombrosa, mentre que el català no arriba al terç. El decalatge percentual entre les dues llengües és d'uns vint-i-tres punts. I la gran diferència entre el grup de joves i el d'adults és que aquells presenten un percentatge significatiu de terceres llengües (13,4%). El grup jove és el que millor representa, doncs, el mosaic lingüístic que ens ha arribat amb les migracions més recents. D'altra banda, la distribució territorial de la llengua inicial ens dibuixa unes zones amb una proporció alta de llengua catalana (l'àmbit de ponent, les Terres de l'Ebre i les comarques centrals) i unes altres on el català té una presència més deficitària (la resta de l'àmbit metropolità, el Camp de Tarragona i la ciutat de Barcelona). En ambdós casos, s'estableix una correlació clara amb el grau de presència de població arrelada, això és, de nats a Catalunya fills de progenitors que també hi han nascut.

Quant a la llengua d'identificació de la població catalana, les magnituds percentuals acabades d'esmentar varien significativament. Així, el decalatge entre els dos grans grups lingüístics, tot i que es manté clarament favorable a la llengua castellana, es redueix a un 13,6% entre els joves, gairebé deu punts menys que el diferencial apuntat per a la llengua inicial. Aquesta dada és força important, ja que constitueix un indicador de la capacitat d'atracció de la llengua catalana. Val a dir, però, que el progrés del català com a llengua principal és menor en el grup jove (3,1 punts) que en l'adult (6,6 punts). Alhora, també és ressenyable l'augment de bilingües identitaris (5,3 punts entre els joves).

Una aproximació global als usos de la població jove a Catalunya ens presenta una banda sonora on la llengua castellana es trobaria al voltant del 50% i la catalana, al 40%. Tanmateix, l'anàlisi contextualitzada de les comunicacions interpersonals ens aporta matisos rellevants. Aquest treball s'ha ocupat exclusivament de dos contextos extrems en termes de formalitat comunicativa. Les dades obtingudes corroboren la tendència assenyalada en anteriors treballs segons la qual la presència de la llengua catalana millora en funció de la formalitat de la situació. Així, quant a la llengua amb els amics, el castellà gaudeix d'una situació de privilegi associada a un grup de llengua inicial clarament majoritari. En canvi, malgrat continuar presentant un ús superior al català, a les entitats financeres s'observa una reculada significativa en relació amb el percentatge de llengua inicial (-8 punts). Sens dubte, l'entorn lingüístic de les entitats bancàries, força catalanitzat, influeix en la demanda dels usuaris. D'altra banda, els usos bilingües augmenten en ambdós contextos en relació amb el grup d'origen.

Hom podria concloure que l'ús del català entre els joves es troba fortament vinculat amb el fet d'haver nascut a Catalunya, ser fill de progenitors també nats a Catalunya, a la pertinença al grup de catalanoparlants inicials i a la identificació catalanòfona. A més, entre els joves el català té una certa capacitat d'atracció. És bàsicament el mateix que passa amb els adults, tot i la diferent composició per orígens dels dos grups.

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

- DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA (DGPL) (2011). *Enquesta d'usos lingüístics de la població 2008: Anàlisi*. Volum I: *Les llengües a Catalunya: coneixements, usos, transmissió i actituds lingüístics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de Política Lingüística. Disponible en línia a: <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/BTPL/arxius/8_EULP_2008.pdf>.
- MIRET, Pau; SALVADÓ, Antoni; SERRACANT, Pau; SOLER, Roger (2008). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2007*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania, Secretaria de Joventut. Disponible en línia a: <www.gencat.cat/joventut/observatori>.
- PUJOLAR, Joan; GONZÁLEZ, Isaac; FONT, Anna; MARTÍNEZ, Roger (2010). *Llengua i joves: Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria de Joventut. (Aportacions; 43). Disponible en línia a: <www.gencat.cat/joventut/observatori>.
- TORRES, Joaquim (coord.); VILA, F. Xavier; FABA, Albert; BRETXA, Vanessa; PRADILLA, Miquel Àngel (2005). *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003: Llengua i societat a Catalunya en els inicis del segle XXI*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència. Secretaria de Política Lingüística: Institut de Sociolingüística Catalana. (Publicacions de l'Institut de Sociolingüística Catalana. Estudis; 8)
- VILA, F. Xavier (2003). «Els usos lingüístics interpersonals no familiars a Catalunya». *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 17, p. 77-158.